

BALTIC LEGAL
SOLUTIONS
LITHUANIA

Baltic Legal Solutions Lietuva
Advokatų profesinė bendrija
Subačiaus g. 7
LT-01302 Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 274 24 00
Faks. +370 5 274 24 44
lithuania@bblawfirm.com
www.bblawfirm.com

Kodas 3000 62777
Juridinių asmenų registras
PVM mokėtojo kodas LT100001278217

Baltic Legal Solutions Lithuania
Professional Law Partnership
Subačiaus str. 7
LT-01302 Vilnius, Lithuania
Phone +370 5 274 24 00
Fax +370 5 274 24 44
lithuania@bblawfirm.com
www.bblawfirm.com

Code 3000 62777
Register of Legal Persons
VAT number LT100001278217

Uždarajai akcinei bendrovei „Ardynas“
Gedimino g. 47, Kaunas

2013-12-20
Vilnius

Aplinkos apsaugos agentūrai
A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius

Telšių rajono savivaldybės administracijai
Žemaitės g. 14, Telšiai

Telšių visuomenės sveikatos centrui
J. Biliūno g. 3, Telšiai

Tiesioginis telefonas: + 370 5 274 24 35
El. paštas: Sandra.Bliuvaite@lt.bblawfirm.com

DĖL VIŠTŲ DEDEKLIŲ AUGINIMO GAUDIKAIČIŲ K., DEGAIČIŲ SEN., TELŠIŲ RAJ., POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

Advokatų profesinė bendrija „Baltic Legal Solutions Lietuva“ 2013-12-09 susitarimo dėl atstovavimo pagrindu (Priedas Nr. 1) atstovauja Asociacijos Degaičių kaimo bendruomenė, juridinio asmens kodas 180385413 (toliau – **Klientas**), interesus klausimais, susijusiais su planuojamos ūkinės veiklos – vištų dedeklių auginimo Gaudikaičių k., Degaičių sen., Telšių raj. (toliau – **Planuojama veikla**), poveikio aplinkai vertinimu (toliau – **PAV**). Planuojamos veiklos vieta – 13,9897 ha dalis žemės sklypo, esančio Gaudikaičių k., Degaičių sen., Telšių raj.¹, kurio paskirtis – žemės ūkio, bendras plotas – 28,6882 ha, kadastrinis Nr. 7805/0001:304 Degaičių k.v. (toliau – **Žemės sklypas**). PAV dokumentų rengėju yra uždaroji akcinė bendrovė „Ardynas“, juridinio asmens kodas 133884372 (toliau – **Rengėjas**). Tuo tarpu Planuojamos veiklos užsakovu ir organizatoriumi yra keturios Žemės sklypo dalį išsinuomojusios kooperatinės bendrovės, t.y.: KB „Europe eggs“, juridinio asmens kodas 302592443, KB „Baltic egg production“, juridinio asmens kodas 302602880, KB „Telšių paukščiai“, juridinio asmens kodas 302594921, ir KB „Stanelių grūdai“, juridinio asmens kodas 302587617 (toliau kartu – **Veiklos organizatoriai**).

2013-12-10 vyko Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – **Agentūra**) organizuotas viešas susirinkimas dėl Rengėjo 2013-11-18 papildytos ir pakeistos PAV ataskaitos. Nepažeisdami minėto susirinkimo metu Agentūros nustatyto termino, teikiame Rengėjui pastabas ir pasiūlymus dėl 2013-11-18 PAV ataskaitos. Taip pat, vadovaudamiesi Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – **PAV įstatymas**) 9 str. 8 d., atkreipiame Agentūros ir PAV subjektų dėmesį į esminius teisės aktų pažeidimus PAV procese bei priežastis, dėl kurių Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nėra leistina.

¹ Nekilnojamojo turto registro duomenimis adresas yra Šiaulių pl. 3, Gaudikaičių k., Degaičių sen., Telšių raj. sav.

Kokybės vadybos sistema yra sertifikuota Lloyd's Register ir atitinka ISO 9001:2008 / Quality management system is certified to ISO 9001:2008 by Lloyd's Register

Šiame dokumente esanti informacija yra skirta tik asmeniui, kuriam ji adresuota, bei ją priimti įgaliotiems asmenims. Dokumente gali būti konfidenciali ar viešai neskelbtina informacija, kuri pagal galiojančius įstatymus gali būti laikoma profesine ar komercine paslaptimi. Jei šis dokumentas skirtas ne jums, atskleisti, naudoti, kopijuoti, platinti ar imtis bet kokių veiksmų šio dokumento atžvilgiu yra griežtai draudžiama, ir tokie veiksmai gali būti laikomi neteisėtais pagal galiojančius įstatymus. Jei šį dokumentą gavote per klaidą, prašome nedelsiant susisiekti su mumis dėl tolesnių veiksmų.

The information contained in this document is intended solely for the use of the person to whom it is addressed and others authorised to receive it. It may contain confidential or legally privileged information, which may be deemed as professional or commercial secret under applicable laws. If you are not the intended recipient, any disclosure, use, copying, distribution or taking any actions with regard to this document is strictly prohibited and may be unlawful under applicable laws. If you have received this communication in error, please contact us for further actions.

I. Dėl Planuojamos veiklos prieštaravimo teisės norminiams aktams bei neleistinumо pasirinktoje teritorijoje

1. Planuojama veikla prieštarauja bendriesiems teritorijų planavimo dokumentams

1.1. Planuojama veikla prieštarauja Telšių rajono savivaldybės teritorijos bendrajam planui

2008-04-24 Telšių rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. T1-165 patvirtino Telšių rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą (toliau – **Savivaldybės bendrasis planas**). Pagal Savivaldybės bendrojo plano Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinį Žemės sklypas, kuriame numatoma vykdyti Planuojamą veiklą, bei aplinkinė teritorija patenka į perspektyvinių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų (I-Už) zoną. Nors šis Savivaldybės bendrojo plano sprendinys nurodytas PAV ataskaitos 1.6 skyriuje, tačiau apskritai neatskleidžiama šio sprendinio esmė bei nepateikiamas Planuojamos veiklos atitikimo jam vertinimas.

Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad pagal Savivaldybės bendrojo plano tekstinės dalies 4.2.3 skyrių perspektyvinių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zonoje:

- prioritetas teikiamas būtent *gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai*;
- tuo tarpu žemės ūkio veikla šioje zonoje turi būti plėtojama orientuojant ūkinius subjektus kurti *nedidelio ploto*, bet intensyvios gamybos ūkius, kurie specializuotąsi *miestų ir miestelių gyventojų poreikių tenkinimui*.

Šių Savivaldybės bendrojo plano sprendinių Planuojama veikla neatitinka dėl kelių priežasčių:

1.1.1. visų pirma, Planuojama veikla užkirstų kelių gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai greta Žemės sklypo esančioje teritorijoje.

Pagal 2012-06-21 Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-473 patvirtintų Paukštininkystės ūkių technologinio projektavimo taisyklių ŽŪ TPT 04:2012 (toliau – **Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklės**) 24 p. paukštininkystės ūkiai nuo gyvenviečių ir visuomeninės paskirties statinių turi būti atskirti sanitarinės apsaugos zonomis (toliau – **SAZ**), vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimais. Tuo tarpu 1992-05-12 Vyriausybės nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų (toliau – **Specialiosios žemės naudojimo sąlygos**) 73 p. numato, kad nuo pastatų, kuriuose laikomos vištos, atitinkančios ne mažiau kaip 300 sutartinių gyvulių, turi būti nustatoma 1000 m dydžio SAZ. PAV ataskaitoje² nurodoma, jog vištų dedeklių auginimui numatomos 4 naujos vištėdės, kurių kiekvienoje numatoma auginti po 189 840 paukščių, viso – 759 360 paukščių, kas atitinka 5 316 sutartinių gyvulių. Toks skaičius paukščių ženkliai (daugiau nei 17 kartų) viršija nurodytą 300 sutartinių gyvulių skaičių, kai privaloma 1 000 m SAZ. Tad, nustačius šiuo atveju privalomą bent 1 000 m SAZ, visoje šioje teritorijoje pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 74 p. būtų draudžiama statyti gyvenamuosius namus. Kaip patvirtina PAV ataskaitos 4.9.4.1 pav. pavaizduota minėta 1 000 m dydžio SAZ, ji apimtų ir nemažą Telšių miesto teritoriją, kurios dalis jau užstatyta, o kita dalis pagal Savivaldybės bendrojo plano sprendinius priskirta perspektyvių gyvenviečių teritorijai. Tad Planuojamos veiklos įgyvendinimas pasirinktoje teritorijoje užkirstų kelių gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai mažiausiai 1 000 m spinduliu bei tokiu būdu paneigtų tokią plėtrą atitinkamoje teritorijoje įtvirtinančius Savivaldybės bendrojo plano sprendinius.

Be to, įgyvendinus nurodyto masto Planuojamą veiklą, dėl neigiamo jos poveikio (kvapų, oro užterštumo, triukšmo ir kitos taršos, su epidemijomis susijusių rizikų ir pan.)

² Žr. PAV ataskaitos 2.1.2 skyrių (29 psl.).

gyvenamųjų vietovių plėtra bei individuali statyba praktiškai nebūtų vykdoma ir didesnėje nei 1 000 m teritorijoje bei galėtų siekti 3 000-5 000 m.

Tad Planuojama veikla prieštarauja Savivaldybės bendrojo plano sprendiniams, Žemės sklypo ir aplinkinėje teritorijoje numatantiems gyvenamųjų vietovių plėtros ir individualios statybos prioritetą bei perspektyvias gyvenvietes;

1.1.2. be to, *Planuojama veikla neatitinka ir Savivaldybės bendrojo plano tekstinės dalies 4.2.3 skyriuje nurodyto nedidelio ploto ūkio kriterijaus*. Kaip nurodoma PAV ataskaitoje³, Planuojamą veiklą numatoma vykdyti beveik 13,9897 ha plote, kas akivaizdžiai neatitinka nedidelio ploto ūkio kriterijaus;

1.1.3. taip pat *Planuojama veikla neatitinka ir Savivaldybės bendrojo plano tekstinės dalies 4.2.3 skyriuje nurodyto miesto ir miestelių gyventojų poreikių tenkinimo kriterijaus*. Planuojama veikla (vištų dedeklių auginimas) bei PAV ataskaitoje nurodyta gretutinė veikla (kiaušinių rūšiavimas, fasavimas ir perdirbimas, grūdų apdirbimas ir pašarų gamyba) niekaip nėra susijusi su Telšių miesto ir aplinkinių miestelių gyventojų poreikių tenkinimu. Tą pagrindžia ir viešai skelbiama informacija⁴, pagal kurią Planuojamos veiklos produkciją ketinama naudoti krabų lazdelių ir žuvies produktų gamyboje, vykdomoje „Vičiūnai“ grupės įmonių. Be to, 2013-12-10 PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu Veiklos organizatorių atstovas taip pat patvirtino, kad didžioji Planuojamos veiklos produkcijos dalis būtų eksportuojama į Japoniją ir pietryčių Aziją.

Visa tai pagrindžia, kad Planuojama veikla prieštarauja aukščiau minėtiems Savivaldybės bendrojo plano sprendiniams.

1.2. Planuojama veikla prieštarauja ir Telšių apskrities teritorijos bendrajam planui

2010-09-08 Vyriausybės nutarimu Nr. 1299 buvo patvirtintas Telšių apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas (toliau – **Apskritis bendrasis planas**). Pagal šio plano Žemės ūkio teritorijų brėžinį Žemės sklypas ir aplinkinė teritorija patenka į priemiestinio ūkininkavimo (I-ZU) zoną. Pagal Apskritis bendrojo plano IV skyriaus I dalį šioje zonoje:

- numatoma *su miestais funkciškai susijusi* gyvenamoji, ūkinė, komercinė ir rekreacinė statyba;
- prioritetinis žemės naudojimas – *kitai paskirčiai*;
- žemės ūkio gamybą rekomenduojama specializuoti – pritaikyti *miesto gyventojų poreikiams* (sodų ir uogynų įveisimas, daržininkystė, gėlininkystė, pienininkystė ir kita). Atsižvelgiant į didėjančią gyventojų koncentraciją, rekomenduojamas tankus *smulkių* specializuotų intensyvios veiklos ūkių tinklas, derinant jų sodybų (ūkinių centrų) vietą ir planuojamas statybas su miestų plėtra numatančiais bendraisiais ar specialiaisiais planais.

Tad Apskritis bendrasis planas numato iš esmės tuos pačius prioritetus (ne žemės ūkio, o kitai paskirčiai) ir kriterijus (žemės ūkio gamybą pritaikant miesto gyventojų poreikiams ir orientuojant į smulkius ūkius) kaip ir Savivaldybės bendrasis planas. Tokiu būdu, dėl šio rašto 1.1 dalyje nurodytų priežasčių Planuojama veikla prieštarauja ir Apskritis bendrajam planui.

Visa tai patvirtina, kad Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nėra galima dėl prieštaravimo bendriesiems planams. Pagal Teritorijų planavimo įstatymo 9 str. 2 d. bendrieji planai privalomi visiems planuojamoje teritorijoje esančio nekilnojamojo turto savininkams, valdytojams ar naudotojams, tad ir dalį Žemės sklypo naudojančiams Veiklos organizatoriams. Be to, pagal

³ Žr. PAV ataskaitos 1.1 skyrių (13 psl.).

⁴ <http://www.lrytas.lt/-13137382001312805081-vi%C4%8Di%C5%ABnai-kartu-su-lietuvos-%C5%ABkininkais-imas-naujos-eksporto-veiklos.htm#.UrAMqrfxvL9>; <http://www.kalvotoji.lt/index.php/verslas/1220-netoli-teli-viin-monstras-tyliai-leidia-aknis-.html>.

Lietuvos teismų praktika⁵ bendrieji planai pripažįstami norminiais teisės aktais. Tad bendrųjų planų sprendinių neatitinkanti Planuojama veikla kartu prieštarauja ir norminiams teisės aktams bei todėl pasirinktoje teritorijoje apskritai nėra leistina (PAV įstatymo 10 str. 9 d.).

2. Planuojama veikla prieštarauja teisės aktams ir SAZ bei leistinos taršos apsektu

2.1. Planuojamai veiklai SAZ negali būti nustatyta atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą

Kaip minėta aukščiau, pagal Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklių 24 p. bei Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 73 p. Planuojamai veiklai yra privaloma normatyvinė 1 000 m SAZ. Nepaisant to, PAV ataskaitoje⁶ nurodoma, kad nagrinėjamu atveju SAZ ribos nustatomos remiantis 2004-08-19 Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-586 patvirtintų Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių (toliau – SAZ taisyklės) 6.1 p., t.y. atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Pasiremiant šia teisės norma bei prognozuojamais taršos rodikliais, PAV ataskaitoje teigiama, jog SAZ gali būti sutapatinta su Žemės sklypo ribomis. Tokiu būdu PAV ataskaitoje nurodoma galimybė teisės aktuose nustatytą 1 000 m SAZ, privalomą esant net 17 kartų mažesniai vištų dedeklių skaičiui nei planuojama auginti Planuojamos veiklos atveju, sumažinti iki vos kelių dešimčių metrų.

Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad PAV ataskaitoje nurodomas SAZ taisyklių 6.1 p., numatantis SAZ nustatymą atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, nagrinėjamu atveju apskritai netaikytinas bei yra privaloma būtent normatyvinė 1 000 m SAZ. Pastarąja išvada pagrindžia keli pagrindiniai momentai:

2.1.1. SAZ taisyklių struktūra ir galiojančių teisės aktų sistema.

SAZ taisyklių 6 p. įtvirtina du SAZ nustatymo būdus, t.y.:

- atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris gali būti atskiras arba PAV proceso dalis (SAZ taisyklių 6.1 p.);
- pagal teisės aktų nustatytus SAZ ribų dydžius (SAZ taisyklių 6.2 p.).

Atkreiptinas dėmesys, kad SAZ taisyklių sudėtine dalimi yra priedas „Sanitarinių apsaugos zonų ribų dydžiai, taikomi, kai neatliekamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas“. Kaip pripažįstama ir PAV ataskaitoje⁷, šiame SAZ taisyklių priede paukštynams ir paukštidėms normatyvinė SAZ nėra nustatyta. Pastaroji įtvirtinta savarankiškame teisės akte – Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 73 p. Svarbu ir tai, kad paukštynams SAZ dydį įtvirtinančiose Specialiosiose žemės naudojimo sąlygose nėra numatyta galimybė nustatyti kitokį SAZ dydį, nei nustatyta šiame teisės akte. Tokia SAZ taisyklių struktūra bei galiojančių teisės aktų sistema leidžia teigti, jog tais atvejais, kai SAZ dydžiai nurodyti ne minėtame SAZ taisyklių priede, o kituose teisės aktuose, nenumatančiuose galimybės šiuos dydžius keisti (kaip ir yra nagrinėjamu atveju), SAZ privalo būti nustatyta pagal tokių teisės aktų nustatytus SAZ ribų dydžius, t.y. būtent SAZ taisyklių 6.2 p. nustatytu būdu.

Be to, pagal Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklių 24 p. paukštininkystės ūkiai nuo gyvenviečių ir visuomeninės paskirties statinių turi būti atskirti SAZ, vadovaujantis būtent Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reikalavimais. Tad šis specialus teisės aktas paukštyno SAZ nustatymo aspektu duoda aiškią nuorodą į Specialiąsias žemės naudojimo sąlygas. Pastarosiose, kaip minėta, nustatyta būtent normatyvinė SAZ (šiuo atveju – 1 000 m) bei nenumatyta galimybė ją keisti poveikio visuomenės sveikatai vertinimo pagrindu.

⁵ Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2007-07-19 nutartis adm.b. Nr. A17-301/2007; 2007-09-06 nutartis adm.b. Nr. AS5-324/2007; 2009-04-30 nutartis adm.b. Nr. AS146-213/2009; 2009-05-14 nutartis adm.b. Nr. A442-654/2009.

⁶ Žr. PAV ataskaitos 4.9.4 skyrių (129-130 psl.).

⁷ Žr. PAV ataskaitos 1.7.4 skyrių (25 psl.) bei 4.9.4 skyrių (130 psl.).

Pagaliau, Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 str. 2 d. nurodyta, jog ūkinės veiklos rūšis, kurioms nustatomos SAZ, taip pat SAZ ribų dydžius ir režimo reikalavimus nustato Vyriausybė. Būtent Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialių žemės naudojimo sąlygų 73 p. ir nustato Planuojamos veiklos SAZ dydį, kuris nagrinėjamu atveju būtų 1 000 m. Tuo tarpu SAZ taisyklės yra patvirtintos Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586, t.y. yra žemesnės teisinės galios. Tai taip pat pagrindžia, jog šiuo atveju privaloma būtent Vyriausybės patvirtintų Specialių žemės naudojimo sąlygų 73 p. nustatyta 1 000 m SAZ, bei SAZ taisyklių 6.1 p. pagrindu ji negali būti nustatyta kitokio dydžio atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą;

2.1.2. Seimo darbo grupės gyvulininkystės ir paukštininkystės problemoms spręsti išvados.

2010-09-28 Seimo valdybos sprendimu Nr. SV-S-865 buvo sudaryta Seimo narių darbo grupė gyvulininkystės ir paukštininkystės problemoms spręsti. Šios darbo grupės išvadose⁸ konstatuota, kad „darbo grupė nepritaria Vyriausybės nutarimo projekto „Dėl Vyriausybės Dėl Vyriausybės nutarimo Nr. 343 pakeitimo projekto“ 73 ir 74 punktų pakeitimams, kurie leistų žemės ūkio objektams mažinti nustatytas SAZ, remiantis tendencingai atliekamu poveikio visuomenės sveikatai vertinimu ir statyti žemės ūkio paskirties objektus šalia gyvenamosios ir visuomeninės paskirties objektų, šių objektų savininkams sutikus, t.y., nesilaikant SAZ reikalavimų“. Šios išvados taip pat pagrindžia, jog Specialių žemės naudojimo sąlygų 73 p. žemės ūkio objektams nustatytas SAZ dydis negali būti mažinamas remiantis SAZ taisyklių 6.1 p., t.y. atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

Tai pagrindžia, jog pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 str. 2 d., Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklių 24 p. bei Specialių žemės naudojimo sąlygų 73 p. nagrinėjamu atveju yra privaloma normatyvinė 1 000 m SAZ, nustatyta SAZ taisyklių 6.2 p. pagrindu. Ši SAZ negali būti nustatoma kitokio dydžio atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, tad ir sutapatinama su Žemės sklypo ribomis, kaip tai nepagrįstai teigiama PAV ataskaitoje.

Šiuo aspektu svarbu ir tai, kad Specialių žemės naudojimo sąlygų 74 p. įtvirtina aiškų draudimą pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, SAZ ribose statyti gyvenamuosius namus ir visuomeninius objektus. Analogiškos taisyklės įtvirtintos ir Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklių 24 p. ir 26 p. bei SAZ taisyklių 45 p. Šių teisės normų analizė patvirtina ir tai, kad planuojama ūkinė veikla pasirinktoje teritorijoje nėra leistina, jei į jai privalomą SAZ patektų esami gyvenamieji namai ir/ar visuomeniniai objektai. Tuo tarpu pagal PAV ataskaitos duomenis į normatyvinę 1 000 m dydžio Planuojamos veiklos SAZ patektų daugybė gyvenamųjų namų kartu su nemaža Telšių miesto teritorija⁹, taip pat kavinės UAB „Branša“, AB „Žemaitijos pienas“¹⁰, UAB „Baltijos mineralinių vandenų kompanija“ ir kitų įmonių pastatai. Tad pagal aukščiau nurodytas teisės normas tokia SAZ apskritai negalima, o, negalint nustatyti normatyvinės SAZ, pasirinktoje teritorijoje apskritai negalima ir pati Planuojama veikla.

⁸ http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7657&p_d=104735&p_k=1;

http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww3.lrs.lt%2Fpls%2Finter%2Fw5_show%3Fp_r%3D5931%26p_d%3D104849%26p_k%3D1&ei=ogCvUqOfAunV4ASviYHwBA&usq=AFQjCNG4IBNI-PCh33olvgJieh8n4cfOiQ&sig2=LRMOZgBGx_2aMtj_HyDQMA&bvm=bv.57967247.d.bGE

⁹ PAV ataskaitos 1.7.2 skyriuje (22-23 psl.) nurodoma, kad „Sklypo, kuriame planuojama ūkinė veikla, pietinė riba nutolusi apie 310 m iki kelio Šiauliai – Klaipėda, už kurio prasideda Telšių miestas. Artimiausi Telšių miesto gyvenami namai nutolę apie 376 m ir 473 m nuo planuojamos ūkinės veiklos vietos. 2012 metų Degaičių seniūnijos duomenimis Gaudikaičių kaime gyvena 172 gyventojai. Iš pietų pusės esamas UAB „Anulėnų paukštynas“ sklypas ribojasi su gyvenamosios teritorijos paskirties sklypu <...>. Atstumas nuo gyvenamo namo iki planuojamos ūkinės veiklos vietos, t.y. nuo kiaušinių perdirbimo gamybos pastato apie 59 m (L). Gaudikaičių gyvenvietės artimiausios sodybos išsidėsčiusios už 476 m (G), 538 m (I) šiaurės vakarų kryptimi nuo teritorijos, kurioje planuojama ūkinė veikla (mėšlidės pastato). Iš vakarų pusės, artimiausias gyvenamas namas nutolęs apie 328 m (O) atstumu nuo planuojamos pašarų gamybos pastato.“

¹⁰ Žr. PAV ataskaitos 1.7.2 skyrių (23 psl.).

2.2. SAZ sutapatinimas su Žemės sklypo ribomis bei Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nėra leistina ir dėl prieštaravimo leistiną taršą reglamentuojantiems teisės aktams

Net ir padarius išvadą, jog, nepaisant šio rašto 2.1 dalyje išdėstytų argumentų, Planuojamos veiklos atveju SAZ galėtų būti nustatoma atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, SAZ sutapatinamas su Žemės sklypo ribomis ir pati Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nebūtų galima dėl prieštaravimo leistiną taršą reglamentuojantiems teisės aktams.

Šiuo aspektu minėta, jog pasiremiant poveikio visuomenės sveikatai vertinimu ir prognozuojamais taršos rodikliais, kurie ties Žemės sklypo ribomis esą neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių, PAV ataskaitoje teigiama, kad SAZ gali būti nustatyta sutapatinant ją su Žemės sklypo ribomis. Tačiau PAV ataskaitos teiginiai dėl leistinos taršos neviršijimo bei SAZ mažinimo galimybės iki Žemės sklypo ribų nėra pagrįsti, o Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nėra leistina ir dėl žemiau nurodytų pagrindinių priežasčių:

2.2.1. PAV ataskaitoje nėra pagrindžiamas kvapų mažinimo priemonių efektyvumas, su kuriuo yra siejama SAZ sumažinimo iki Žemės sklypo ribų galimybė.

PAV ataskaitoje nurodoma, jog SAZ gali būti sutapatinama su Žemės „sklypo ribomis tik įgyvendinus kvapų mažinimo priemones – oro valymo įrenginius, kurių kvapo išvalymo efektyvumas ne mažesnis nei 40 %¹¹. Priešingu atveju, kaip pripažįstama PAV ataskaitoje, „Planuojamos veiklos, auginant tokį didelį kiekį vištų ir nenaudojant geriausių prieinamų gamybos būdų ir be valymo įrenginių, kvapo koncentracija už sklypo ribų galėtų siekti 23 OU_E/m³¹², t.y. leistiną 8 OU_E/m³ ribą viršytų beveik 3 kartus.

Šiuo aspektu Agentūros pasitelkti konsultantai UAB „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment“ (toliau – Ekspertai) savo 2013 m. spalio mėn. ekspertizės ataskaitoje atkreipė dėmesį, jog „kalbant apie oro valymo įrenginius, nėra pagrįstas įrenginių efektyvumas“ bei rekomendavo pridėti PAV ataskaitoje „minimų oro valymo įrenginių pasus su įrangos gamintojų garantijomis, kaip įrodymą, kad bus pasiektas nustatytas efektyvumas“¹³. Nepaisant šių Ekspertų išvadų bei Agentūros 2013-10-23 rašte Nr. (2.6)-A4-3899 pateikto reikalavimo pataisyti PAV ataskaitą pagal Ekspertų pastabas, pataisytoje PAV ataskaitoje oro valymo įrenginių efektyvumas nėra pagrindžiamas. 2013-11-18 PAV ataskaitoje tėra pateikiamos nuorodos į Olandijos internetinius puslapius užsienio kalba, kuriuose esanti informacija esą turėtų patvirtinti, kad įrenginiai atitinka nurodytus parametrus ir charakteristikas. Vis tik, įvertinus tokios informacijos pobūdį (informacija pateikiama ne valstybine kalba, be to, nėra pateikti Ekspertų reikalauti įrenginių pasai su gamintojų garantijomis), tokios informacijos pateikimas net objektyviai negalėtų būti pripažįstamas pagrindžiančiu valymo įrenginių efektyvumą. Tuo labiau, kad PAV ataskaitoje pripažįstama, jog „oro valymo įrenginių gamintojas įrenginius parenka, projektuoja ir gamina kiekvienam konkrečiam objektui įvertinus vienu metu maksimalų auginamų vištų kiekį, pastatų technines charakteristikas, projektuojamos ventiliacijos maksimalius išmetamo oro srautus ir kitus reikalingus duomenis“¹⁴. Be to, ir 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu taip pat buvo patvirtinta, kad PAV ataskaitoje nurodytų valymo įrenginių iki šiol Lietuvoje nėra įdiegta. Tuo tarpu visuomenės atstovams nuvykus susipažinti su Olandijos paukštynais, kuriuose įdiegti atitinkami oro valymo įrenginiai, paaiškėjo, jog paukščių kiekis juose yra beveik 3 kartus mažesnis nei Planuojamos veiklos atveju, juose nėra mėšlidžių, kuriuose mėšlas būtų kaupiamas 6 mėn., pagaliau, skiriasi klimato sąlygos ir pan. Tokiu būdu, negalima be išlygų remtis Olandijoje įdiegtų oro valymo įrenginių efektyvumu Planuojamos veiklos atveju.

¹¹ Žr. PAV ataskaitos 4.9.3.3 skyrių (128 psl.).

¹² Žr. PAV ataskaitos 4.9.3.3.4 skyrių (128 psl.).

¹³ Žr. Ekspertų ataskaitos 3.3 skyrių (9 psl.) bei 4.1 skyriaus 2 punktą (13 psl.).

¹⁴ Žr. PAV ataskaitos 2.2.4 skyrių (33 psl.).

Tad nėra jokių objektyvių duomenų bei pagrindimo, kad reikalingo efektyvumo oro valymo įrenginiai Planuojamos veiklos atveju apskritai gali būti ir bus įdiegti. Tokioje situacijoje nėra pagrindo SAZ nuo normatyvinio 1 000 m dydžio mažinti iki Žemės sklypo ribų. Priešingu atveju, nustatant mažesnę SAZ neįsitikinus deklaruojamu ir visuomenės sveikatos apsaugos tikslais būtinu oro valymo įrenginių efektyvumu, sudaromos sąlygos pažeisti tiek galiojančius teisės aktus, tiek ir visuomenės teises ir teisėtus interesus gyventi ir dirbti sveikatai nekenkiančioje aplinkoje;

2.2.2. *be to, net ir įdiegus oro valymo įrenginius, kvapo koncentracija ties Žemės sklypo ribomis viršytų teisės aktų nustatytas ribas bei darytų neleistiną poveikį visuomenės sveikatai.*

Pagal 2010-10-04 Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-885 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ (toliau – HN 121:2010) 5 p. didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore yra $8 \text{ OU}_E/\text{m}^3$. Ši ribinė vertė Planuojamos veiklos atveju ties Žemės sklypo ribomis būtų viršijama net ir įdiegus PAV ataskaitoje nurodytus oro valymo įrenginius. Būtent tai pagrindžia Ekspertų ataskaita¹⁵, kurioje nurodyta, jog:

- PAV ataskaitos „3 priede pateiktuose įmonės kvapo sklaidos žemėlapiuose, kuriuose yra nurodyta kvapų sklaida įmonės teritorijoje, matosi, jog didesnės koncentracijos yra teritorijos pakraštyje – $8 \text{ OU}_E/\text{m}^3$, o tai rodo, kad gali viršyti leistiną ribą“;
- „bendra planuojamos ūkinės veiklos ir Telšių miesto valymo įrenginių kvapų koncentracijų suma viršija $16 \text{ OU}_E/\text{m}^3$ “, t.y. leistiną ribą net 2 kartus;
- PAV ataskaitoje nurodytos „taršos mažinimo priemonės atitinka GPGB (geriausi prieinami gamybos būdai – aut. pastaba) reikalavimus, tačiau neužtikrina atitikimo oro kokybės normatyvams“.

Tad, kaip nustatė Ekspertai, net ir įdiegus deklaruojamo, nors ir nepagrįsto efektyvumo valymo įrenginius, teisės aktuose nustatyta leistina kvapo koncentracija už Žemės sklypo ribų būtų viršijama, be to, įvertinus foninę taršą (t.y. Telšių miesto valymo įrenginių skleidžiamą kvapą) ir kompleksinį taršos šaltinių poveikį, būtų viršijama net 2 kartus. Tokiu būdu, tiek su Žemės sklypo ribomis sutapatinama SAZ, tiek Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje negalima dėl prieštaravimo teisės aktams, šiuo atveju HN 121:2010;

2.2.3. *teisės aktuose nustatytus normatyvus viršytų ir oro tarša.*

Tikrovės neatitinka ir PAV ataskaitos teiginiai, jog Planuojamos veiklos atveju maksimalios priežeminės aplinkos oro teršalų koncentracijos ties Žemės sklypo ribomis neviršys teisės aktais nustatytą ribinių verčių¹⁶:

- visų pirma, jau pačioje PAV ataskaitoje nurodoma, kad 2 alternatyvos 2 varianto atveju (t.y. vertinant foninę oro taršą ir Planuojamos veiklos oro taršą su mėšlo džiovinimo bei cheminių valymo įrenginių taršos mažinimo priemonėmis) „kietųjų dalelių KD10 koncentracija aplinkos ore paros periode sudarytų iki 1,01 ribinės vertės“¹⁷. Toks ribinės vertės viršijimas atsispindi ir PAV ataskaitos 4.2.6 bei 4.9.3.2.2.1 lentelėse. Šiose lentelėse pateikti skaičiai patvirtina, kad kietųjų dalelių KD10 maksimali priežeminė koncentracija būtų $50,469 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bei viršytų leistiną $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ribinę vertę, įtvirtintą 2010-07-07 Aplinkos ministro ir Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. D1-585/V-611 patvirtintų Aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzenu, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normų (toliau – **Aplinkos oro užterštumo normos**) 6 priede;
- Ekspertai savo ataskaitoje taip pat atkreipė dėmesį, kad „2 alternatyvos 2 varianto atveju kietųjų dalelių KD10 paros vidurkis viršija nustatytą ribinę vertę“¹⁸.

¹⁵ Žr. Ekspertų ataskaitos 3.3 skyrių (10 psl.).

¹⁶ Žr. PAV ataskaitos 4.9.3.2.3 skyrių (121 psl.).

¹⁷ Žr. PAV ataskaitos 4.2.5.3 skyrių (86 psl.).

¹⁸ Žr. Ekspertų ataskaitos 3.3 skyrių (9-10 psl.).

Tad PAV ataskaitos turinys bei Ekspertų išvados pagrindžia, jog, įgyvendinus Planuojamą veiklą, oro tarša kietosiomis dalelėmis KD10 viršytų visuomenės sveikatos apsaugos tikslais nustatytą leistiną ribinę vertę.

Šiuo aspektu pabrėžtina ir tai, kad pažeidžiant galiojančius teisės aktus¹⁹ PAV ataskaitoje oro tarša apskaičiuota neįvertintus mobiliųjų taršos šaltinių – Planuojamą veiklą aptarnaujančio vidaus bei išorės transporto bei jų įtakos oro kokybei. Būtent tai savo 2013-08-19 ataskaitoje (Priedas Nr. 2) nustatė PAV subjekto – Telšių rajono savivaldybės administracijos pasitelkti ekspertai UAB „AF-Consult“ (toliau – **Savivaldybės ekspertai**). Įvertinus tai, kad PAV ataskaitoje nurodyta oro tarša, apskaičiuota net ir neįvertinus šio papildomo taršos šaltinio, jau viršija teisės aktų nustatytus normatyvus, akivaizdu, jog reali oro tarša Planuojamos veiklos atveju šiuos normatyvus viršytų dar didesniu mastu. Tai pagrindžia, kad Planuojama veikla šiuo atveju negalima ir dėl prieštaravimo Aplinkos oro užterštumo normų 19 p. bei šių normų 6 priedui;

2.2.4. Rengėjai neįvykdė Ekspertų reikalavimo perskaičiuoti oro taršą pagal naujesnę 2009 m. metodiką, kurios skaičiavimai turėjo parodyti netgi didesnius išmetamų teršalų kiekius.

Ekspertai savo ataskaitoje pabrėžė, kad „siekiant teisingai įvertinti iš paukštyno į aplinką išmetamų amoniako ir kietųjų dalelių kiekius, būtų tikslinga naudoti naujesnę Europos aplinkos apsaugos agentūros parengtą ir 2009 metais išleistą metodiką (angl. EMEP / EEE Air Pollutant Emission Inventory Guidebook, 2009). Lyginant su senąja versija (PAV ataskaitoje naudojama 1999 m. versija), naujoje metodikoje naudojami skirtingi išmetamų teršalų faktoriai²⁰. „Dėl šios priežasties, skaičiuojant pagal naują metodiką, išmetamų teršalų kiekiai bus didesni²¹. Nepaisant to, šis Ekspertų, o kartu ir Agentūros 2013-10-23 rašte Nr. (2.6)-A4-3899 nurodytas reikalavimas pataisyti PAV ataskaitą nebuvo įvykdytas. Vis tik, įvertinus Ekspertų išvadas, galima teigti, jog Planuojamos veiklos atveju oro tarša leistinus normatyvus viršytų dar didesniu mastu, nei nurodyta šio rašto 2.2.4 dalyje;

2.2.5. Ekspertai esminius PAV ataskaitos trūkumus nustatė ir triukšmo vertinimo aspektu.

Ataskaitos 3.4 skyriuje Ekspertai pabrėžė, kad:

- PAV ataskaitoje pateikta neišsami informacija apie triukšmo šaltinius, be kita ko, trūksta duomenų apie kiekvieno triukšmo šaltinio lokalizacijos vietą bei išsidėstymą;
- vertinant triukšmą buvo naudojama tik informacija apie kelių transporto keliamą triukšmą. Todėl triukšmo žemėlapis turi būti perskaičiuotas, įvertinus kitus potencialius triukšmo šaltinius (įskaitant gretimus pramonės objektus) ir pastatus;
- pasirinktas labai supaprastintas ir bendro pobūdžio triukšmo modelis – nenurodytos triukšmo šaltinių vietos, dėl ko pateikti rezultatai gali būti vertinami kaip neteisingi.

Įvertinus tai, Ekspertai ataskaitoje nurodė, kad „siekiant gauti tikslią vertinimui reikalingą informaciją, būtina triukšmo vertinimą papildyti informacija apie triukšmo šaltinius ir atlikti modelio perskaičiavimus²²“.

Nepaisant to, į šias Ekspertų pastabas PAV ataskaitoje taip pat neatsižvelgta, be kita ko, nevertintas Planuojamos veiklos ir gretimų triukšmo šaltinių (pvz., Telšių miesto valymo įrenginių) suminis triukšmo lygis bei kompleksinis poveikis visuomenės sveikatai. Tuo tarpu 2005-12-23 Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-636 patvirtintų Poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatų (toliau – **PAV ataskaitos rengimo nuostatai**) priedo 4 p. kaip tik ir nurodyta, kad PAV ataskaitoje privalo būti išnagrinėtas bet koks (įskaitant ir kompleksinį) planuojamos ūkinės veiklos poveikis. Aplinkybę, kad PAV metu privalo būti vertinamas kompleksinis ir sisteminis tiek planuojamos ūkinės

¹⁹ Dėl kompleksinio Planuojamos veiklos ir kitų taršos šaltinių poveikio aplinkai vertinimo pl. žr. 2.2.5 dalį.

²⁰ Žr. Ekspertų ataskaitos 4.1 skyriaus 2 punktą (13 psl.).

²¹ Žr. Ekspertų ataskaitos 3.3 skyrių (8 psl.).

²² Žr. Ekspertų ataskaitos 3.4 skyrių (11 psl.), taip pat 4.1 skyriaus 1 punktą (13 psl.).

veiklos, tiek ir kitų gretimų taršos šaltinių poveikis, savo praktikoje pripažįsta ir LVAT²³. Tad atitinkamų Ekspertų pastabų, o kartu ir Agentūros 2013-10-23 rašte Nr. (2.6)-A4-3899 nurodyto reikalavimo pataisyti PAV ataskaitą pagal Ekspertų pastabas neįvykdymas yra esminis PAV ataskaitos trūkumas, pasak pačių Ekspertų, neleidžiantis objektyviai įvertinti triukšmo poveikį visuomenės sveikatai.

Papildomai paminėtina, kad 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu Ekspertai taip pat pabrėžė, jog:

- nepateikus PAV ataskaitoje nurodytų įrenginių techninių dokumentų, nėra galimybės įvertinti, ar PAV ataskaitoje nurodyti triukšmo skaičiavimai yra pagrįsti;
- savo praktikoje nė karto nematė ventiliatorių, skleidžiančių tokį mažą triukšmą, koks nurodytas pataisytoje PAV ataskaitoje (t.y. 70 dBA), todėl siūlė Agentūrai ir kitiems vertinimo subjektams savo sprendimuose dėl Planuojamos veiklos aiškiai nurodyti šių įrenginių maksimalų leistiną triukšmo lygį. Kita vertus, Ekspertai pabrėžė, jog tokį triukšmą skleidžiančių ventiliatorių paprasčiausiai nėra;
- abejoja, ar 59 m atstumu nuo Planuojamos veiklos objektų esančiame gyvenamajame name ir šioje gyvenamojoje aplinkoje leistinas triukšmo lygis atitinka normatyvines ribas;
- triukšmo skaičiavimuose nebuvo įvertinta Žemės sklypo ribose planuojama įrengti automobilių stovėjimo aikštelė bei su ja susijęs triukšmas.

Tai pagrindžia, jog šiuo atveju negalima daryti pagrįstos išvados, esą triukšmas ties Žemės sklypo ribomis bei artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje neviršys leistinų ribinių verčių. Tokioje situacijoje tiek SAZ sutapatinimas su Žemės sklypo ribomis, tiek ir pati Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje yra negalima dėl prieštaravimo triukšmą reglamentuojantiems teisės norminiams aktams, šiuo atveju – 2011-06-13 Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-604 patvirtintai Lietuvos higienos normai HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (toliau – HN 33:2011).

Tad vertinant Planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai nebuvo atsižvelgta į Ekspertų pastabas ir kartu nebuvo įvykdytas Agentūros 2013-10-23 rašte Nr. (2.6)-A4-3899 nurodytas reikalavimas pataisyti PAV ataskaitą. Be to, Ekspertų išvados ir aukščiau nurodyti argumentai pagrindžia, kad Planuojamos veiklos atveju tarša ties Žemės sklypo ribomis ir artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje viršytų leistinus teisės aktais nustatytus rodiklius.

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 74 p. ir SAZ taisyklių 39 p. pagrindžia, kad Planuojama veikla, kuria auginamų vištų dedeklių skaičių numatoma padidinti iki 759 360, galėtų būti leidžiama bei SAZ galėtų būti mažinama iki Žemės sklypo ribų tik tokiu atveju, jei ūkinė veikla nedarytų neigiamos įtakos visuomenės sveikatai bei ties Žemės sklypo riba tarša būtų ne didesnė kaip nustatyta teisės norminiuose aktuose. Kaip minėta, šiuo atveju teisės aktuose visuomenės sveikatos apsaugos tikslais nustatyti taršos rodikliai ties Žemės sklypo ribomis bei artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje būtų viršijami, t.y. Planuojama veikla neabejotinai darytų neigiamą įtaką visuomenės sveikatai. Tai paneigia galimybę SAZ mažinti iki Žemės sklypo ribų. Kita vertus, kaip minėta šio rašto 2.1 dalyje, didesnė SAZ susidariusioje situacijoje objektyviai negali būti nustatyta dėl greta esančių ir į tokią SAZ pateksiančių gyvenamųjų namų ir visuomeninių objektų, dėl ko Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje apskritai yra negalima.

²³ 2011-12-16 nutartyje adm. b. Nr. A⁴⁹²-12/2011 LVAT konstatavo, kad „tai, jog nebuvo atsižvelgta į pastarąsias aplinkybes (taršos objektų koncentraciją) bei nebuvo įvertintas jų reikšmingumas ir galimas poveikis aplinkai, neleidžia pripažinti, kad buvo tinkamai ir visapusiškai nustatytas, apibūdintas ir įvertintas fizikinių, cheminių, biologinių, mutageninių, teratogeninių ir psichoemocinių, ergonominių ir kitų veiksmų galimas tiesioginis ir netiesioginis poveikis žmonėms, visuomenės sveikatai bei kitiems aplinkos elementams, visapusiškai įvertintos galimybės sumažinti šios veiklos neigiamą poveikį (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 38 str. <...>; PAV įstatymo 4 str. 1 ir 2 p. <...> tik kompleksinis ir sisteminis vertinimas, teisėjų kolegijos nuomone, būtų galėjęs veiksmingai užtikrinti planuojamos ūkinės veiklos vertinimo tikslus, kylančius tiek iš Europos Sąjungos teisės, tiek iš ją įgyvendinančios nacionalinės teisės“.

Visa tai pagrindžia, kad tiek galimybė mažinti SAZ iki Žemės sklypo ribų, tiek ir pati Planuojama veikla pasirinktoje teritorijoje nėra leistina dėl prieštaravimo SAZ ir leistiną taršą reglamentuojantiems teisės aktams, be kita ko, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 73-74 p.; Paukštininkystės ūkių projektavimo taisyklių 24 ir 26 p.; SAZ taisyklių 45 p.; HN 121:2010 5 p.; Aplinkos oro užterštumo normų 19 p. bei HN 33:2011.

II. Dėl esminių teisės aktų pažeidimų PAV procese, sudarančių pagrindą priimti neigiamą sprendimą dėl Planuojamos veiklos leistinumo pasirinktoje teritorijoje

3. PAV metu nėra tinkamai nustatytas ir įvertintas bei PAV ataskaitoje aptartas Planuojamos veiklos poveikis visiems esminiams aplinkos komponentams

3.1. PAV metu apskritai nevertintas ir PAV ataskaitoje neaptartas Planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui ir maistui (produkcijai), kurio(-s) gamyboje jis naudojamas

Kaip Klientas pabrėžė savo ankstesniuose Agentūrai dėl PAV teiktuose raštuose (2013-04-12 ir 2013-08-26), Planuojamos veiklos teritorija patenka į dviejų veikiančių vandenviečių, t.y. Tichės vandenvietės Nr. 2407 bei Žemaitijos pieno vandenvietės Nr. 2374 (toliau kartu – **Vandenvietės**), SAZ ribas (Priedas Nr. 3). Kaip ir reikalauja 2006-07-17 Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-613 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ (toliau – **HN 44:2006**) 35 p., šių Vandenviečių SAZ yra įteisintos specialiuoju planu, kuris įregistruotas tiek Telšių rajono savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų registre (Priedas Nr. 4), tiek ir Lietuvos geologijos tarnybos tvarkomame Žemės gelmių registre (Priedas Nr. 3). Svarbu ir tai, kad pagal HN 44:2006 5 p. vandenviečių SAZ yra saugoma teritorija apie vandenvietę, kurioje ribojama ūkinė veikla, pvz., pagal HN 44:2006 37.5 p. vandenviečių SAZ visose juostose draudžiama į požeminius vandeninguosius sluoksnius tiesiogiai išleisti valytus ir nevalytus pramoninius ir buitinius nutekamuosius vandenius ir chemines medžiagas. Tad vandenvietės SAZ yra skirta išsaugoti geros kokybės požeminį vandenį (HN 44:2006, 11 p.), o joje vykdoma ūkinė veikla yra reguliuojama pagal HN 44:2006 ir kitus teisės aktus (HN 44:2006, 37 p.).

Nepaisant to, kad Planuojamos veiklos teritorija patenka į Vandenviečių SAZ ir todėl gali turėti neigiamos įtakos Vandenvietėms bei požeminiam vandeniui, taip pat maistui (produkcijai), kurio(-s) gamyboje šis vanduo naudojamas, PAV metu apskritai nebuvo tiriama bei PAV ataskaitoje nėra įvertinama ir pateikiama esminė su tuo susijusi informacija, t.y.:

3.1.1. nėra įvertinta ir PAV ataskaitoje pateikta informacija apie Vandenvietes, jų SAZ bei Planuojamos veiklos teritorijos patekimą į šią SAZ, taip pažeidžiant:

- PAV įstatymo 9 str. 1 d., reikalaujančią PAV ataskaitoje pateikti aplinkos komponentų, kuriuos Planuojama veikla gali paveikti, aprašymą;
- PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 1 ir 4.1.1 p., reikalaujančius PAV ataskaitoje pateikti nagrinėjamų vietų galiojančius teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, nurodyti atstumus iki vandenviečių, pagrindinius duomenis apie požeminius vandens telkinius ir t.t.

Pabrėžtina ir tai, kad ši informacija PAV ataskaitoje nepateikta pažeidžiant ne tik aukščiau nurodytų teisės aktų reikalavimus, bet ir PAV programą, kurios 4.1 skyriuje nurodyta, jog PAV metu turi būti pateikiama informacija ir apie požeminius vandens telkinius;

3.1.2. be to, nėra įvertinta ir PAV ataskaitoje pateikta informacija apie Planuojamos veiklos poveikį požeminiam vandeniui ir maistui (produkcijai), kurio(-s) gamyboje jis naudojamas, tad ir vartotojų sveikatai, taip pat tokį poveikį mažinančias/kompensuojančias priemones, taip pažeidžiant:

- PAV įstatymo 9 str. 1 d., reikalaujančią PAV ataskaitoje pateikti informaciją apie planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį žemės gelmėms, vandeniui ir visuomenės sveikatai, taip pat tokį poveikį mažinančias ir/ar kompensuojančias priemones;
- PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.1.4 p., reikalaujantį PAV ataskaitoje nurodyti numatomą išleidžiamų nuotekų ar kitokios taršos poveikį vandens telkinių, įskaitant vandenvietes, būklei, pateikiant skaičiavimus, matematinio modeliavimo rezultatus ar kitokią pagrindimą, taip pat galimo avarinio teršiančių medžiagų patekimo į vandens telkinius mastą bei poveikį aplinkai;
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų 15.8.3 p., reikalaujantį įvertinti veiklos įtaką vandens ir maisto kokybei;
- SAZ taisyklių 19.8 p., reikalaujantį SAZ dokumentų rengėją įvertinti taršos šaltinių išmetamų (planuojamų išmesti) teršalų įtaką dirvožemio ir gruntinio vandens cheminiam ir mikrobiniam užterštumui.

Pabrėžtina, kad aukščiau nurodytų teisės aktų pažeidimas yra esminis tiek PAV proceso, tiek ir PAV ataskaitos trūkumas. Tą patvirtina ir Lietuvos teismų praktika. Pavyzdžiui, 2008-09-12 LVAT nutartyje, priimtoje adm. b. Nr. A⁵⁷⁵-1519-08, buvo sprendžiamas atsakingos institucijos sprendimo, kuriuo patvirtinta planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaita bei numatytas SAZ ribų sumažinimas nuo 750 m iki 200 m, teisėtumo klausimas. Nurodytas sprendimas teismų buvo panaikintas būtent dėl to, jog „rengiant Ataskaitą nebuvo įvertinta planuojamos ūkinės veiklos įtaka vienam iš esminių aplinkos objektų – geriamajam vandeniui, nuo kurio kokybės tiesiogiai priklauso gyventojų sveikata“. Tai pagrindžia, jog aukščiau nurodytų teisės aktų pažeidimas daro įtaką viso PAV proceso tinkamumui ir teisėtumui bei užkerta kelią teigiamo sprendimo dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje priėmimui (PAV įstatymo 10 str. 9 d.).

3.2. PAV ataskaitoje iš esmės nėra įvertintas ir Planuojamos veiklos poveikis ekonominei-socialinei aplinkai

PAV įstatymo 9 str. 1 d. numato, jog PAV ataskaitoje yra privaloma pateikti informaciją ir apie planuojamos ūkinės veiklos poveikį socialinei-ekonominei aplinkai. Šis reikalavimas detalizuojamas PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.7 p. bei Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymuose. Nepaisant šių teisės aktų reikalavimų, PAV metu iš esmės nebuvo nagrinėtas bei PAV ataskaitoje nėra įvertintas Planuojamos veiklos poveikis ekonominei-socialinei aplinkai, be kita ko, pagal nurodytas teisės normas privalomas vertinti poveikis:

3.2.1. teritorijos nekilnojamojo turto ir žemės kainai. Tuo tarpu akivaizdu, jog dėl Planuojamos veiklos neigiamo poveikio (kvapo, triukšmo, kitokios taršos, su ekstremaliomis situacijomis susijusių rizikų ir pan.) gretimose teritorijose esančios žemės ir kito nekilnojamojo turto vertė kris, o nekilnojamojo turto savininkai šiuo aspektu patirs finansinių nuostolių. Kokie tai galėtų būti nuostoliai ir koks jų santykis su PAV ataskaitoje tendencingai dėstoma Planuojamos veiklos tariama nauda ekonominei ir socialinei aplinkai, PAV ataskaitoje apskritai nenurodoma;

3.2.2. gyvenimo (būsto) sąlygoms ir demografijai nagrinėjamoje teritorijoje. Dėl aukščiau nurodyto neigiamo Planuojamos veiklos poveikio iš esmės pablogės ir gyvenimo, darbo bei poilsio sąlygos greta Planuojamos veiklos teritorijos. Kaip minėta šio rašto 1.1 dalyje, dėl šių priežasčių bus paneigtas ir galiojančių bendrųjų teritorijos planavimo dokumentų sprendinys dėl gyvenamųjų vietovių plėtros atitinkamoje teritorijoje. Be to, esami aplinkinių teritorijų gyventojai bus priversti arba susitaikyti su pablogėjusiomis gyvenimo sąlygomis savo fizinės ir psichinės sveikatos bei komforto sąskaita, arba keisti gyvenamąją vietą, kas turės įtakos ir demografijai nagrinėjamoje teritorijoje. Šis aspektas ypatingai svarbus, įvertintus jau aukščiau minėtą PAV ataskaitoje nurodomą informaciją, jog

Planuojamai veiklai pasirinkta teritorija yra visai gretimai Telšių miesto, o artimiausias gyvenamasis namas nutolęs vos 59 m nuo taršos objektų;

3.2.3. investicijoms ir aplinkinėje teritorijoje vystomoms ūkio šakoms. Be to, kaip 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu pabrėžė suinteresuotos visuomenės atstovai, dėl higienos ir sanitarinių reikalavimų greta Planuojamos veiklos teritorijos normaliomis sąlygomis negalės būti vykdoma (tęsiama) maisto pramonės ir prekybos veikla, be kita ko, veikti kavinė UAB „Branša“ bei viena didžiausių pieno perdirbimo įmonė AB „Žemaitijos pienas“, PAV ataskaitos duomenimis nuo Planuojamos veiklos vietos nutolusios atitinkamai 135 m ir 820 m atstumu. Be to, apie 820 m nuo Planuojamos veiklos teritorijos veikia ir PAV ataskaitoje apskritai nepaminėta UAB „Baltijos mineralinių vandenų kompanija“, užsiimanti geriamojo vandens ir gaiviųjų gėrimų gamyba ir realizavimu. Pabrėžtina, kad šiuos ir kitus gretimose teritorijose veikiančius ūkio subjektus neigiamai veiktų netgi įprastinėmis sąlygomis vykdoma Planuojama veikla, be kita ko, su ja susijusi tarša turėtų įtakos tokių subjektų produkcijos kokybei, tad ir pardavimui, eksportui bei konkurencingumui. Be to, nurodytus subjektus neigiamai veiktų ir galimos su Planuojama veikla susijusios ekstremalios situacijos. Pavyzdžiui, paukščių ligų atveju minėtos įmonės patektų į Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatomas apsaugos zonas²⁴, todėl joms pagal Veterinarijos įstatymo 15 str. 7 d. būtų privalomi minėtos tarnybos nurodymai, tad ir tam tikros įprastinę įmonių veiklą galinčios įtakoti profilaktikos ir apsaugos priemonės. Tad Planuojama veikla gali neigiamai įtakoti gretimose teritorijose veikiančių ūkio subjektų veiklą, kas sąlygotų Rengėjų nevertintus nuostolius minėtiems ūkio subjektams, vietos ir valstybės biudžetams bei visai vietos ekonomikai, be to, turėtų neigiamos įtakos ir aplinkinių teritorijų darbo rinkai. Nepaisant to, PAV ataskaitoje apskritai nėra jokios analizės, kaip Planuojama veikla tiek normaliomis, tiek ir ekstremaliosiomis sąlygomis paveiktų aukščiau nurodytus ūkio subjektus, ūkio šakas, darbo rinką ir investicijas, koks šio neigiamo poveikio santykis su tariama Planuojamos veiklos nauda ir pan.

Nei vienas iš šių aspektų PAV ataskaitoje nėra aptartas, nors ir Ekspertai savo ataskaitoje atkreipė dėmesį, jog PAV ataskaitoje nepakankamai įvertintas Planuojamos veiklos poveikis socialinei-ekonominei aplinkai²⁵. Šį pažeidimą Ekspertai nurodė ir 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu. Tad tiek PAV procesas, tiek ir PAV ataskaita neatitinka galiojančių teisės aktų, reikalaujančių įvertinti Planuojamos veiklos įtaką ekonominei-socialinei aplinkai, be kita ko, PAV įstatymo 9 str. 1 d., PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.7 p., Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų 12 p., 15.8.6 p., 17 p. bei priedo 7.6 p. Esant šioms esminiams teisės aktų pažeidimams, nėra galimas ir teigiamo sprendimo dėl Planuojamos veiklos leistinumo pasirinktoje teritorijoje priėmimas (PAV įstatymo 10 str. 9 d.).

3.3. PAV ataskaitoje nepakankamai įvertintas Planuojamos veiklos poveikis dirvožemiui

PAV ataskaitoje tinkamai nėra įvertintas ir Planuojamos veiklos poveikis dirvožemiui, t.y.:

3.3.1. neįvertintas poveikio dirvožemiui mastas Planuojamos veiklos objektų ir įrenginių avarių ir/ar technologinių gedimų atveju.

Pastarąjį PAV ataskaitos trūkumą savo ataskaitose nurodė tiek Ekspertai²⁶, tiek ir Savivaldybės ekspertai (Priedas Nr. 2). Nepaisant to, pataisytoje PAV ataskaitoje²⁷

²⁴ Pagal 2007-06-15 Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-553 patvirtintų Paukščių gripo kontrolės reikalavimų 35 p. didelio patogeniškumo paukščių gripo atveju minėta tarnyba nedelsiant privalo nustatyti ne mažesnio nei 3 km spindulio apribojimų zoną bei ne mažesnio nei 10 km spindulio stebėsenos zoną, tuo tarpu pagal minėtų reikalavimų 93 p. mažo patogeniškumo paukščių gripo atveju – 1 km spindulio apribojimo zoną.

²⁵ Žr. Ekspertų ataskaitos 2.2 skyrių (6 psl.).

²⁶ Žr. Ekspertų ataskaitos 3.1 skyrių (7 psl.).

nurodoma, kad ekstremalių situacijų metu didelio masto poveikio dirvožemiui tikimybės nėra. Tačiau PAV ataskaitoje apskritai nenurodoma, kuo remiantis tokia išvada daroma bei kokio masto poveikis dirvožemiui galimas, taip pažeidžiant PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.3.2 p. reikalavimus;

3.3.2. be to, neįvertintas poveikio dirvožemiui mastas mėšlo skleidimo laukuose metu bei nepateikiama esminė su mėšlo ir kitų atliekų tvarkymu susijusi informacija.

PAV ataskaitoje²⁸ pripažįstama, jog poveikis dirvožemiui galimas mėšlo skleidimo laukuose metu, todėl šis procesas turi būti vykdomas griežtai laikantis teisės aktų, įskaitant ir 2005-07-14 Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. D1-367/3D-342 patvirtiną Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašą (toliau – **Mėšlo tvarkymo aprašas**). Vis tik ir šiuo aspektu PAV ataskaitoje trūksta esminės informacijos, būtinos pagal PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.1.3 p. ir 4.1.6 p., be kita ko:

- informacijos, *kokio masto poveikis* tikėtinas mėšlo skleidimo laukuose metu;
- informacijos apie *mėšlo utilizavimo plotus*, t.y. jų dydžius, vietas, dirvožemio sudėtį ir pan. Kaip 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu pabrėžė prof. A. Baubinas, nepateikta informacija ir apie atitinkamų plotų gruntinių vandenių tekėjimo kryptis, grunto savaiminio apsivalymo galimybes, kokios žemės ūkio kultūros bus tręšiamos, kuo pagrįstos tręšimo normos ir pan., dėl ko nėra galimybių tinkamai įvertinti galimą Planuojamos veiklos poveikį dirvožemiui, tad ir gruntiniams vandenims bei visuomenės sveikatai;
- informacijos apie mėšlo skleidimo laukuose *poveikio dirvožemiui mažinimo priemones*.

Svarbu ir tai, kad pagal Mėšlo tvarkymo aprašo 24 p. asmuo, vienoje vietoje laikantis daugiau kaip 1 200 sutartinių gyvulių, turi parengti bendrą mėšlo ir srutų tvarkymo planą, kuriame būtų numatyta ne mažiau kaip 75 proc. viso susidariusio mėšlo ir/ar srutų kiekio. Šiame plane turi būti informacija apie: (i) susidarančio mėšlo ir/ar srutų kiekį; (ii) valdomos žemės plotą; (iii) sudarytas sutartis su kitais žemės valdytojais dėl mėšlo ir/ar srutų naudojimo tręšimui ar kitokiam naudojimui (komposto, biodujų gamybai ar pan.). Šio rašto 1.1.1 dalyje minėta, kad Planuojamos veiklos atveju laikomų vištų dedeklių skaičius atitiktų 5 316 sutartinių gyvulių, t.y. daugiau nei 4 kartus viršytų Mėšlo tvarkymo aprašo 24 p. nurodytą skaičių, kai privalomas aukščiau nurodyto mėšlo ir srutų tvarkymo plano parengimas. Tad Planuojamos veiklos atveju privaloma laikytis nurodytoje teisės normoje įtvirtintų mėšlo tvarkymo reikalavimų. Nepaisant to, kaip pripažįstama PAV ataskaitoje²⁹, nagrinėjamu atveju su ūkininkais dėl mėšlo pardavimo sudarytų sutarčių galiojimas yra pasibaigęs³⁰. Tad šiuo atveju nėra esminių duomenų apie mėšlo tvarkymą bei galimą jo įtaką aplinkai, be kita ko, kokiuose laukuose planuojama skleisti mėšlą, kur yra galima atitinkama tarša, koks galimas jos poveikis bei mastas, ar apskritai susidarysiantis mėšlo kiekis galės būti sutvarkomas pagal aukščiau nurodytą Mėšlo tvarkymo aprašą ir pan.

Tad PAV ataskaitoje nepateikta esminė informacija dėl mėšlo tvarkymo ir galimo jo poveikio aplinkai, taip pažeidžiant tiek aukščiau nurodytų teisės aktų reikalavimus, tiek ir PAV programą (pastarosios 3 skyriuje nurodytas reikalavimas PAV ataskaitoje pateikti informaciją apie atliekų, tarp jų – ir mėšlo, tvarkymą). Pabrėžtina ir tai, kad aukščiau nurodytos informacijos trūksta ne tik dėl mėšlo, bet ir dėl technologinio vandens (amonio sulfato arba amoniakinio vandens) naudojimo laukų tręšimui. Pastarieji teisės aktų pažeidimai buvo konstatuoti ir Savivaldybės ekspertų ataskaitoje (Priedas Nr. 2).

²⁷ Žr. PAV ataskaitos 4.3.1 skyrių (91 psl.).

²⁸ Žr. PAV ataskaitos 4.3.1 skyrių (91 psl.).

²⁹ Žr. PAV ataskaitos 2.2.8 skyrių (38 psl.).

³⁰ Nors PAV ataskaitos 2.2.8 skyriuje (38 psl.) nurodoma, esą su ūkininkais yra sudarytos preliminarios sutartys dėl mėšlo perdavimo, kurios pridedamos priede Nr. 13, tačiau su 2013-11-18 PAV ataskaita, patalpinta <http://www.ardynas.lt/lt/223/>, šios pasibaigusio galiojimo sutartys apskritai nebepateikiamos.

Tai pagrindžia, kad PAV ataskaitoje trūksta esminės informacijos ir dėl Planuojamos veiklos poveikio dirvožemiui, o per jį – ir požeminiam vandeniui, žemės gelmėms, visuomenės sveikatai. Tad PAV procesas bei PAV ataskaita ir šiuo aspektu neatitinka galiojančių teisės aktų, be kita ko, PAV įstatymo 9 str. 1 d., PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 4.1.3 p., 4.1.6 p. ir 4.3.2 p., Mėšlo tvarkymo aprašo, Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų 12 p. ir 15.8.4 p.

3.4. PAV ataskaita neatitinka Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų

Šio rašto 2.2, 3.1-3.3 dalyse jau buvo minėti PAV proceso ir PAV ataskaitos esminiai trūkumai poveikio visuomenės sveikatai vertinimo aspektu, PAV metu tinkamai neįvertinus Planuojamos veiklos poveikio požeminiam vandeniui, maisto kokybei, gyventojų būsto sąlygoms, dirvožemiui ir pan. Papildomai paminėtina, kad PAV ataskaita neatitinka ir kitų esminių Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų reikalavimų, be kita ko:

3.4.1. PAV ataskaitoje nėra tinkamai įvertintas Planuojamos veiklos poveikis šios veiklos poveikio zonoje gyvenantiems gyventojams.

Pagal Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų 5.1 p. yra privaloma nagrinėti planuojamos ūkinės veiklos poveikį būtent tiems gyventojams, kurie gyvena atitinkamos veiklos poveikio zonoje. Toks reikalavimas įtvirtintas ir PAV programos 4.9 skyriuje. Nepaisant to, PAV ataskaitoje tėra pateikiami *viso Telšių rajono* gyventojų demografiniai rodikliai bei apibendrintai apibūdintas atskirų neigiamų veiksmų (triukšmo, kvapo, oro taršos ir pan.) poveikis *visuomenės sveikatai apskritai*, nesiejant jo nei su konkrečia Planuojama veikla, nei su jos konkrečiai veikiamais gyventojais. Tad PAV ataskaitoje apskritai nėra informacijos, koks Planuojamos veiklos poveikis galimas tiems gyventojams, kurie gyvena atitinkamos veiklos poveikio zonoje – artimiausioje aplinkoje (Gaudikaičių k., Degaičių k., Telšių m. ir pan.). Taip pat nenustatyta, neįvertinta ir neaprašyta:

- koks bus veikiamų asmenų *skaičius*;
- kokia bus poveikio *trukmė ir vieta*;
- koks bus poveikio būtent šių asmenų (o ne visos visuomenės) sveikatai *sunkumas* ir pan.

Dėl nurodytų priežasčių PAV ataskaita neatitinka Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nuostatų 5.1 p., 12 p. bei šių nuostatų priedo 7.1 p., 7.2 p., 7.3.3 p. ir 7.7 p. reikalavimų;

3.4.2. PAV metu apskritai nenagrinėtas bei PAV ataskaitoje neaptartas ir Planuojamos veiklos poveikis būsimiems darbuotojams, taip pažeidžiant Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų 5.2 p., 12 p., 16.2 p., taip pat jų priedo 7.1 p., 7.2 p., 7.3.3 p. ir 7.7 p.;

3.4.3. PAV ataskaitoje nėra kitos reikšmingos informacijos, privalomos pagal Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymus, pavyzdžiui, nėra nė vienos pagal minėtų nuostatų 12 p. ir priedo 7.1 p., 7.2 p. ir 7.7 p. privalomos užpildyti lentelės.

Visa tai pagrindžia, kad PAV apimtyje atliktas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas neatitinka esminių Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo nurodymų reikalavimų. Pabrėžtina, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra reikšmingas vertinant ir SAZ tikslingumą bei dydį bei sprendžiant dėl Planuojamos veiklos leistinumą. Tad nurodytas pažeidimas yra esminis PAV proceso ir PAV ataskaitos trūkumas, užkertantis kelią teigiamo sprendimo dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje priėmimui (PAV įstatymo 10 str. 9 d.).

Nurodytos aplinkybės bei argumentai pagrindžia, kad tiek PAV procesas, tiek ir PAV ataskaita neatitinka teisės aktų, reikalaujančių nustatyti, įvertinti ir aprašyti Planuojamos veiklos poveikį reikšmingiems aplinkos komponentams, be kita ko, požeminiam vandeniui, žemės gelmėms, ekonominei-socialinei aplinkai, dirvožemiui bei visuomenės sveikatai. Esant šioms esminiams teisės aktų pažeidimams bei reikšmingos informacijos trūkumui, nėra galimas ir teigiamo

sprendimo dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje priėmimas (PAV įstatymo 10 str. 9 d.), ką patvirtina ir aukščiau aptarta Lietuvos teismų praktika.

4. PAV procesas bei PAV dokumentai neatitinka ir kitų teisės aktų reikalavimų

4.1. PAV ataskaitoje trūksta reikšmingos informacijos dėl Planuojamos veiklos monitoringo

Pažeidžiant galiojančius teisės aktus, PAV ataskaitoje nėra būtinos informacijos dėl Planuojamos veiklos aplinkos monitoringo, be kita ko:

4.1.1. PAV ataskaitoje nėra pateiktas Planuojamos veiklos aplinkos monitoringo planas su visa jame būtina nurodyti informacija.

PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 7 p. numato, jog PAV ataskaitoje privalo būti pateikiamas planuojamos ūkinės veiklos aplinkos monitoringo planas, kuriame nurodomi aplinkos komponentai, kurių monitoringas bus atliekamas, numatant kiekvieno komponento stebėjimų periodiškumą, parametrus ir stebėjimų vietas. Nepaisant šių reikalavimų, PAV ataskaitoje tėra nurodoma, jog pagal 2009-09-16 Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-546 patvirtintus Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatus (toliau – **Monitoringo nuostatai**) turi būti vykdomas (i) taršos šaltinių išmetamų/išleidžiamų teršalų monitoringas bei (ii) poveikio aplinkos kokybei monitoringas, apimantis poveikio oro kokybei, paviršiniam vandeniui, požeminiam vandeniui bei dirvožemiui monitoringą³¹. Be to, PAV ataskaitoje nurodoma, kad numatomas triukšmo, bet nenumatomas kvapų monitoringas³². Tad PAV ataskaitoje iš esmės tėra nurodyti aplinkos komponentai, kurių monitoringas bus atliekamas, tačiau nėra pateikiamas pats aplinkos monitoringo planas su visa PAV ataskaitos rengimo nuostatų 7 p. ir Monitoringo nuostatų 2 priede nurodyta būtina informacija, įskaitant kiekvieno komponento *stebėjimo periodiškumą, parametrus ir stebėjimų vietas*. Papildomai pabrėžtina, kad ši informacija nepateikta, nors toks reikalavimas buvo aiškiai įtrauktas ir į PAV programą³³;

4.1.2. be to, PAV ataskaitoje pateikiama nepakankama informacija dėl kvapų monitoringo.

PAV ataskaitoje nurodoma, kad „Kvapų monitoringas aplinkos ore nenumatomas, kadangi nėra reglamentuojamas galiojančiais teisniais aktais. Objekte bus vykdomas kvapų monitoringas taršos šaltinių išmetimo taškuose-oro valymo įrenginiuose (oro valymo įrenginių darbo metu vykdoma techninė priežiūra, visi kontroliuojami parametrai ir matavimų duomenys yra registruojami žurnale)“³⁴. Tad pagal PAV ataskaitą kvapų monitoringas būtų vykdomas tik oro valymo įrenginiuose ir dėl nesuprantamų priežasčių nebūtų vykdomas kitose kvapų emisijos vietose (pvz., mėšlo krovos aikštelėse, mėšlidėje ir pan.). Be to, įvertinus tai, kad Planuojamos veiklos atveju kvapai būtų vienas reikšmingiausiai visuomenės sveikatą įtakojančių veiksnių (žr. šio rašto 2.2.2 dalį), turėtų būti sprendžiamas ir kvapų monitoringo klausimas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje.

Tai pagrindžia, kad PAV ataskaita Planuojamos veiklos monitoringo aspektu neatitinka ne tik PAV programos, bet ir galiojančių teisės aktų reikalavimų, be kita ko, PAV įstatymo 9 str. 1 d., PAV ataskaitos rengimo nuostatų 7 p. bei Monitoringo nuostatų reikalavimų.

³¹ Žr. PAV ataskaitos santrauką (12 psl.).

³² Žr. PAV ataskaitos 7 skyrių (141 psl.).

³³ Žr. PAV programos 6 skyrių (19 psl.).

³⁴ Žr. PAV ataskaitos 7 skyrių (141 psl.).

4.2. PAV ataskaitoje trūksta ir reikšmingos informacijos dėl Planuojamos veiklos atveju galimų ekstremalių situacijų

Pagal PAV įstatymo 9 str. 1 d. bei PAV ataskaitos rengimo nuostatų 10.3.8 p. PAV ataskaitoje privalo būti nurodyta informacija apie galimas ekstremaliąsias situacijas, taip pat priemonės joms išvengti ar sušvelninti ir padariniams likviduoti. Šiuo aspektu PAV metu nagrinėta ir vertinta bei PAV ataskaitoje pateikta informacija taip pat nėra pakankama, išsami bei pagrįsta:

4.2.1. PAV ataskaitoje nėra konkretizuota, kaip galimos ekstremalios situacijos ir jų padariniai paveiks gretimų teritorijų gyventojus, įmones bei gamtinę aplinką.

Šiuo aspektu PAV ataskaitoje nurodoma, kad „galimi pavojai gali kilti auginamiems gyvūnams (šiuo atveju vištoms), įmonės darbuotojams, aplinkiniams gyventojams, taip pat gamtinei aplinkai ir greta esančioms įmonėms“³⁵. Tačiau, kaip minėta šio rašto kitose dalyse, konkrečiau galimų ekstremalių situacijų pasekmės (ypač aplinkiniams gyventojams ir įmonėms) nenurodomos, pvz., kokie konkretūs nepatogumai ir ribojimai yra galimi paukščių ligų atveju dėl karantino, kaip tai paveiktų į karantino zoną patenkančių gyventojų normalias gyvenimo ir darbo sąlygas, taip pat įmonių veiklos sąlygas, vietos ekonomiką, kitus aplinkos komponentus; koks galimas poveikis minėtiems subjektams ir aplinkos komponentams Planuojamos veiklos technologinių įrenginių (ypač oro valymo ir nuotekų valymo įrenginių) eksploatacijos sutrikimų, gedimų, avarijų atvejais ir t.t.;

4.2.2. be to, PAV ataskaitoje nenumatytos priemonės ekstremalioms situacijoms – eksploatuojamų įrenginių gedimams išvengti, sušvelninti ir padariniams likviduoti.

Šis pažeidimas nurodytas ir Savivaldybės ekspertų ataskaitoje (Priedas Nr. 2). Pabrėžtina, kad tokios priemonės ypatingai svarbios, įvertinus tai, kad tokie įrenginiai (ypatingai įrenginiai, kurie PAV ataskaitoje numatyti kaip Planuojamos veiklos poveikį mažinančios priemonės, pvz., oro valymo įrenginių) gedimai turėtų PAV ataskaitoje pažeidžiant teisės aktus neįvertintą, tačiau neabejotiną poveikį oro taršai, kvapams, visuomenės sveikatai ir kitiems aplinkos komponentams;

4.2.3. PAV metu nevertintas numatytų priemonių, ekstremalių situacijų padariniams sušvelninti ar likviduoti, realumas bei jų taikymo poveikis aplinkai.

Pavyzdžiui, PAV ataskaitoje nurodoma, jog paukščių ligų atveju viena iš neatidėliotinių priemonių būtų įtarimą sukėlusio pulko izoliavimas, mėšlą, kiaušinius ir inventorių paliekant pastate³⁶. Tačiau PAV ataskaitoje nėra analizės, kokį poveikį aplinkai turės atitinkamos priemonės (ypač mėšlo palikimo pastate) įgyvendinimas, be kita ko, įvertinus šios priemonės įtaką oro taršai, kvapams, biologinei taršai ir pan.

Be to, PAV ataskaitoje teigiama, kad vištoms susirgus virusinėmis ligomis jos bus naikinamos (deginamos) Rietavo veterinarijos sanitarijos įmonėje. Tačiau vėlgi nėra analizės, kokį kiekį vištų minėta įmonė pajėgi sunaikinti, ar jis atitinka galimą naikintiną vištų skaičių epidemijos atveju ir pan.

Tokiu būdu, PAV ataskaita iš esmės taisytina bei pildytina ir ekstremalių situacijų aspektu.

Papildomai paminėtina, kad PAV ataskaitoje pripažįstama, jog dėl Planuojamos veiklos masto yra galimas stambaus židinio susidarymo pavojus paukščių gripo ar kitos infekcijos atveju, kuomet galimi dideli nuostoliai bei poveikis gyventojams, įmonėms ir gamtinei aplinkai. Įvertinus tai, taip pat kitas 2013-12-10 vykusio PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu nurodytas priežastis, nagrinėjamu atveju yra būtina PAV subjektu pripažinti Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą

³⁵ Žr. PAV ataskaitos 8.2 skyrių (143 psl.).

³⁶ Žr. PAV ataskaitos 9.2.2 lentelę (154 psl.).

bei pateikti šios institucijos nagrinėjimui bei išvadoms tiek PAV programą, tiek ir PAV ataskaitą (PAV įstatymo 5 str. 2 d., Veterinarijos įstatymo 6 str. 1 d.).

4.3. PAV ataskaitoje pateikta neišsami nagrinėjamų alternatyvų analizė

PAV ataskaitos rengimo nuostatų priedo 6 p. numato, kad PAV ataskaitoje privalo būti pateikta „nagrinėtų alternatyvų analizė ir palyginimas pagal galimą jų poveikį atskiriems aplinkos komponentams bei jų sąveikai. Analizuojamas kiekvieno veiklos etapo atskirų aspektų poveikis tam tikram aplinkos komponentui, suteikiant santykinės prioritетines reikšmingumo vertes priklausomai nuo poveikio masto, trukmės, grįžtamumo, jo sumažinimo priemonių galimybių ir efektyvumo“. Pastarasis reikalavimas taip pat neįvykdytas, be kita ko:

4.3.1. PAV ataskaitoje apskritai nepateiktas alternatyvų aprašymas pagal jų poveikį atskiriems aplinkos komponentams (visuomenės sveikatai, orui, dirvožemiui, vandeniui ir t.t.). Ši pažeidimą savo ataskaitoje³⁷ konstatavo ir Ekspertai;

4.3.2. be to, vertinant poveikio mažinimo priemonių alternatyvas, prioritetą nepagrįstai suteikiamas cheminiams oro valymo įrenginiams.

PAV ataskaitos 6.1.3 skyriuje siūloma parinkti cheminius oro valymo įrenginius, kadangi ši alternatyva turi daugiau privalumų: patikimesnė eksploatacija, mažesni išmetamo amoniako kiekiai, sunaudojama mažiau vandens ir susidaro mažesni amoniakinio vandens kiekiai. Tačiau PAV ataskaitoje nenurodoma, kuo skirsis cheminių ir biologinių oro valymo įrenginių eksploatacija, taip pat kuo remiantis ir pagal kokius kriterijus sprendžiama, jog cheminių oro valymo įrenginių eksploatacija patikimesnė. Be to, PAV ataskaitoje prioritetą teikiamas cheminiams oro valymo įrenginiams, nepaisant to, kad būtent biologiniai įrenginiai yra efektyvesni mažinant kvapą ir oro taršą kietosiomis dalelėmis, t.y. tą neigiamą poveikį aplinkai, kuris, kaip patvirtina šio rašto 2.2.2 ir 2.2.3 dalyse esanti informacija, viršija teisės aktuose numatytus normatyvus ir todėl yra aktualiausias.

Tad PAV ataskaitoje trūksta esminės informacijos ir alternatyvų analizės aspektu, dėl ko nėra galimas pagrįstas ir teisėtas tam tikros alternatyvos pa(si)rinkimas.

4.4. PAV procesas bei PAV dokumentai neatitinka ir kitų teisės aktų reikalavimų

Pabrėžtina ir tai, kad PAV ataskaita neatitinka ir kitų PAV ataskaitos rengimo nuostatų bei kitų teisės aktų reikalavimų, ką patvirtina kitos (šiam rašte detalčiau neapertos) Ekspertų bei Savivaldybės ekspertų (Priedas Nr. 2) ataskaitų išvados. Į šias išvadas bei pastabas taip pat būtina atsižvelgti, taisant PAV proceso ir PAV ataskaitos trūkumus.

Be to, teisės aktų reikalavimų neatitinka ir PAV programa, kurioje, be kita ko:

- pateikiama neteisinga informacija apie atstumus iki Telšių miesto (nurodoma, esą Žemės sklypas yra 1 km atstumu iki Telšių miesto, kai PAV ataskaitoje šis atstumas sumažinamas beveik 3 kartus) ir atskirų visuomeninės paskirties objektų (pvz., nurodoma, kad AB „Žemaitijos pienas“ yra už 1,02 km, o UAB „Branša“ – už 330 m, kai PAV ataskaitoje pateikiami iš esmės kiti skaičiai – atitinkamai 820 m ir 135 m);
- pateikiama tikrovės neatitinkanti informacija dėl gamtinio karkaso teritorijų nepatekimą į Žemės sklypo ribas (pagal Savivaldybės bendrojo plano Gamtinio karkaso brėžinį bei Apskritis bendrojo plano Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos brėžinį Žemės sklypo dalis patenka į gamtinio karkaso zonas) ir t.t.

³⁷ Žr. Ekspertų ataskaitos 2.1 skyrių (6 psl.).

Šie PAV programoje pateiktos informacijos netikslumai galėjo turėti įtakos ir kitoms PAV programos dalims, kuriuose nurodyti nagrinėtini aplinkos komponentai, poveikis jiems, kiti vertintini aspektai, taip pat ir visam PAV proceso tinkamumui.

Pagal, kaip Klientas ir kiti visuomenės atstovai akcentavo 2013-12-10 PAV ataskaitos viešo susirinkimo metu, Veiklos organizatoriai galimai nebetina kartu su Planuojama veikla Žemės sklype vykdyti dalies gretutinių veiklų, t.y. kiaušinių rūšiavimo, fasavimo ir perdirbimo, bei šias veiklas planuoja vykdyti Plungės rajone (Priedai Nr. 4-5). Svarbu tai, kad šios gretutinės veiklos buvo nagrinėtos PAV metu, vertinant Planuojamos veiklos poveikį aplinkai. Todėl Veiklos organizatoriams nebetinant vykdyti dalies šių veiklų, PAV dokumentuose pateikta informacija tampa neišsami ir netinkama vertinant pačios Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje, ypač įvertinus tai, kad dėl to galimai keistųsi PAV ataskaitoje vertinti transporto srutai bei jų poveikis aplinkai, poveikis ekonominei-socialinei aplinkai ir pan. Todėl būtinos atitinkamos korekcijos PAV programoje ir PAV ataskaitoje ir šiuo aspektu.

Papildomai paminėtina, kad pagal PAV ataskaitos 1.6 skyriuje pateiktą informaciją Planuojamai veiklai įgyvendinti šiuo metu rengiamas Žemės sklypo detalusis planas. Vadovaujantis 2004-08-18 Vyriausybės nutarimu Nr.967 patvirtinto Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 7.1 p., nagrinėjamu atveju yra privaloma atlikti ne tik PAV, bet ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimą (toliau – SPAV). Įvertinus tai, kad SPAV ir PAV glaudžiai susijusios procedūros, taip pat tai, kad tiek Telšių rajono savivaldybė, tiek ir Telšių visuomenės sveikatos centras dalyvauja(-aus) SPAV metu kaip vertinimo subjektai, šiame rašte išdėstyta informacija yra aktuali bei šių subjektų vertintina ir SPAV metu.

Nurodytos aplinkybės ir argumentai pagrindžia, kad Planuojamos veiklos PAV procesas ir PAV dokumentai neatitinka galiojančių teisės aktų reikalavimų, tuo tarpu pati Planuojama veikla dėl savo pobūdžio, masto ir poveikio aplinkai pagal galiojančius teisės norminius aktus pasirinktoje teritorijoje negali būti leidžiama. Tai savo ruožtu sudaro pagrindą arba jau šiame etape priimti neigiamą sprendimą dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje (PAV įstatymo 10 str. 9 d.), arba, tenkinant žemiau išdėstytus prašymus, taisyti PAV proceso pažeidimus bei dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje spręsti gavus papildomą medžiagą (pagal iki šiol neįvertintas pastabas papildytą ir pataisytą PAV ataskaitą, jos atžvilgiu naujai teiktinus visuomenės pasiūlymus, pakartotines esamų PAV subjektų išvadas dėl PAV ataskaitos, naujai įtrauktinų PAV subjektų išvadas dėl PAV programos ir PAV ataskaitos ir pan.).

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamiesi PAV įstatymo 5 str. 2 d., 6 str. 1 d. 3 p., 9 str. 2 d., 5 d. ir 7-8 d., 10 str. 1 d. 1 p., 10 str. 2 d. ir 9 d.,

p r a š o m e

1. Rengėjo – pataisyti ir papildyti PAV ataskaitą pagal Ekspertų bei visuomenės pastabas ir pasiūlymus, įskaitant ir šiame rašte bei jo priede Nr. 2 nurodytas pastabas;
2. Agentūros – priimti neigiamą sprendimą dėl Planuojamos veiklos leistinumą pasirinktoje teritorijoje arba tenkinti žemiau nurodytus prašymus, t.y.:
 - 2.1. gauti Ekspertų rašytines išvadas dėl to, ar 2013-11-18 pataisytoje ir papildytoje PAV ataskaitoje tinkamai ištaisyti visi trūkumai, kurie nurodyti Ekspertų 2013 m. spalio mėn. ataskaitoje;
 - 2.2. pareikalauti, kad Rengėjas papildytų ir pataisytų PAV ataskaitą pagal Ekspertų ir visuomenės pastabas ir pasiūlymus (įskaitant ir šiame rašte bei jo priede Nr. 2 nurodytas pastabas), į kurias Rengėjas iki šiol nėra atsižvelgęs;

- 2.3. pareikalauti, kad Rengėjas, įvykdęs šių prašymų 2.2 punkte nurodytą reikalavimą organizuotų visuomenės viešą supažindinimą su pakeista ir papildyta PAV ataskaita;
 - 2.4. į PAV procesą įtraukti naują PAV subjektą – Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą bei pateikti šio subjekto nagrinėjimui ir išvadoms PAV programą, taip pat, Rengėjui įvykdžius šių prašymų 2.2 ir 2.3 punktuose nurodytus reikalavimus, ir pataisytą bei papildytą PAV ataskaitą;
 - 2.5. pareikalauti, kad Rengėjas, įvykdęs šių prašymų 2.2 ir 2.3 punktuose nurodytus reikalavimus, gautų pakartotines esamų PAV subjektų išvadas bei Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos išvadas dėl papildytos ir pakeistos PAV ataskaitos;
 - 2.6. pateikti Klientą atstovaujančiai Advokatų profesinei bendrijai „Baltic Legal Solutions Lietuva“, Subačiaus g. 7, Vilnius, šią informaciją:
 - 2.6.1. šių prašymų 2.1 punkte nurodytas Ekspertų išvadas dėl pataisytos ir papildytos PAV ataskaitos (kai jos bus gautos);
 - 2.6.2. Agentūros raštą(-us), kuriame(-iuose) bus išreikšta Agentūros pozicija dėl tolesnių veiksmų Planuojamos veiklos PAV procese, įskaitant ir tų, kurie nurodyti šių prašymų 2.2-2.5 punktuose (kai jie bus parengti);
 - 2.6.3. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos išvadas dėl PAV programos ir PAV ataskaitos (jei ši institucija bus įtraukta į PAV procesą bei pateiks atitinkamas išvadas);
3. Telšių rajono savivaldybės administracijos bei Telšių visuomenės sveikatos centro – pareikalauti, kad Rengėjas papildytų ir pataisytų PAV ataskaitą pagal Ekspertų, Savivaldybės ekspertų bei visuomenės pastabas ir pasiūlymus, įskaitant ir šiame rašte nurodytas pastabas.

PRIDEDAMA:

1. 2013-12-09 susitarimo dėl atstovavimo patvirtinta kopija, 1 lapas, 4 egz.;
2. 2013-08-19 UAB „AF-Consult“ ekspertizės ataskaitos ištraukos patvirtinta kopija, 8 lapai, 4 egz.;
3. Išrašų iš Žemės gelmių registro ir kitų žemėlapių patvirtintos kopijos, 4 lapai, 4 egz.;
4. Išrašo iš Teritorijų planavimo dokumentų registro apie archyvinius planavimo dokumentus patvirtinta kopija, 1 lapas, 4 egz.;
5. 2013-10-28 Atrankos išvados dėl KB „Europe eggs“ kiaušinių rūšiavimo ir pakavimo gamyklos poveikio aplinkai vertinimo patvirtinta kopija, 2 lapai, 4 egz.;
6. 2013-10-28 Atrankos išvados dėl KB „Baltic egg production“ kiaušinių perdirbimo gamyklos poveikio aplinkai vertinimo patvirtinta kopija, 2 lapai, 4 egz.

Pagarbiai

Sandra Bliuvaitė-Šulcienė
Advokatė

**SUSITARIMAS
DĖL ATSTOVAVIMO**

Vilnius, 2013 m. gruodžio 9 d.

Advokatei Iraidai Žogaitei ir advokatei Sandrai Bliuvaitei-Šulcienei, veikiant tiek kartu, tiek atskirai,

pavedama atstovauti Asociacijos Degaičių kaimo bendruomenė, juridinio asmens kodas 180385413, buveinė Anulėnų g. 1, Degaičių k., Telšių raj. sav. (toliau – **Klientas**), interesus

visais klausimais, susijusiais su vištų dedeklių auginimo Gaudikaičių k., Degaičių sen., Telšių raj., poveikio aplinkai vertinimu, įskaitant, bet neapsiribojant, poveikio aplinkai vertinimo procedūromis ir jų metu parengtais dokumentais (poveikio aplinkai vertinimo programa, ataskaita ir pan.), Aplinkos apsaugos agentūroje, Telšių rajono savivaldybėje, kitose valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose, įmonėse ir organizacijose, bei santykiuose su kitais juridiniais ir fiziniiais asmenimis, įskaitant, bet neapsiribojant, poveikio aplinkai vertinimo organizatorius bei dokumentų rengėjus.

Advokatėms suteikiamos teisės Kliento vardu surašyti, pasirašyti ir pateikti visus reikiamus prašymus, pretenzijas, skundus, pasiūlymus, reikalavimus ir/ar kitus dokumentus, daryti pareiškimus ir teikti paaiškinimus, gauti visus būtinus dokumentus, pažymas ir informaciją, taip pat atlikti visus kitus veiksmus, reikalingus aukščiau nurodytų pavedimų vykdymui.

Advokatės turi teisę perįgalioti kitą asmenį, taip pat ir kitą advokatą ar advokato padėjėją atlikti tam tikrus veiksmus.

Kliento vardu:

Advokatė:

Advokatė

	Iraidai Žogaite	Sandra Bliuvaite-Šulciene

*Degaičių kaimo bendruomenės įstatymas Nr. 1
Dėl Telšiuose buvusio ūkio*

Advokatė
Sandra Bliuvaite-Šulciene

Kopija tikra 3409
Reg. Nr. _____
Data 2013-12-20

